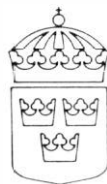

Motion till riksdagen

1988/89:Jo7

av Lars Werner m.fl. (vpk)

med anledning av prop. 1988/89:10 om särskilda åtgärder med anledning av algblomning och säldöd

Mot.
1988/89
Jo7-11

Regeringen föreslår i sin proposition att ytterligare medel anslås till framför allt forskning kring havsföroreningar mot bakgrund av sommarens katastrofer; algblomning och säldöd. Det behövs utan tvekan kraftigt ökade resurser till forskning. Vi utgår från att de ökade anslagen inte är en tillfällig åtgärd utan kommer att följas av kraftigt ökade anslag även de kommande åren. Trots regeringens välvilliga inställning till forskning verkar den marinekologiska forskningen vid Lunds universitet under osäkra förhållanden. Tankarna att koncentrera resurserna för den marina forskningen till tre s.k. marina institut upplevs som ett hot mot verksamheten i Lund. Inte minst erfarenheterna från den gångna sommarens algblomning visar detta. Den marina forskningen i Lund spelar en viktig roll för bevakningen av förhållandena i vattnen utanför södra Halland, Skåne och Blekinge. Där finns den lokala kunskap och erfarenhet som är nödvändig för att på ett effektivt sätt kunna behandla Öresundsproblemen. Det är därför angeläget att resurser för övervakning och grundforskning inte enbart koncentreras till Göteborg, Stockholm och Umeå. Lunds universitet måste få möjlighet att fungera som samarbetspartner till de framtida marina instituten.

Det behövs forskning men det behövs framför allt handling. Det kräver politisk vilja och beslutsamhet, men också en fungerande administration. Hur mycket pengar riksdagen än anslår till angelägna verksamheter blir det ointressant om administrationen inte fungerar. Vpk tar för givet att de problem som rådde under sommaren för den personal som arbetade direkt på fältet inte upprepar sig. Angeläget akut arbete skall inte behöva uppskjutas eller oroas av brist på sådana elementära saker som pengar till drivmedel, utrustning eller personalkostnader.

Vad gäller de rent konkreta anslagen till olika verksamheter samt utveckling av olika verksamheter återkommer vpk i samband med budgetpropositionen för år 1989/90. Det är en något märklig arbetsordning om oppositionen bara ett halvår efter avslagna motioner skall behöva upprepa olika förslag i detalj. Vpk kan bara konstatera att om de förslag som vi lade bl.a. i samband med miljöpropositionen samt trafikpropositionen hade bifallits, så hade en hel del av sommarens problem inte behövt bli så svåra.

Säldöden och algblomningen kan aldrig definieras som resultat av någon enskild påverkansfaktor. Dessa fruktansvärda händelser är i stället effekter av en långt gången ödeläggelse av haven – en ödeläggelse orsakad av mänskliga aktiviteter på en rad områden.

Giftalgenas blomning har gett till resultat en syrebrist som dödat allt liv i enorma områden. Undersökningar visar att fisken försvunnit, och det som finns är döda och döende bottendjur. Vid nedbrytningen förbrukas ytterligare syre, och ammonium bildas vilket göder nästa omgång alger. Vi befinner oss i en ond cirkel.

Forskare har nu isolerat och identifierat det virus som orsakade säldöden. Men det leder inte till någon lösning av problemen. Därför att det verkligt skrämmande är den låga motståndskraft som sälarna hade mot detta virus och som kanske innebär att andra sjukdomar kan få lika katastrofala effekter. Mer än två tredjedelar av knubbsälsbeståndet i Skagerrak och Kattegatt har redan gått förlorade.

Sommarens tragedier bekräftar att takten på åtgärderna är för långsam. Nu krävs en handlingsplan. Vi vill på nytt i debatten framföra de krav vi så sent som i våras fick avslagna i riksdagen. Det gäller:

1. *En snabb minskning av klorutsläppen.*

Tidtabell: 1990 1 AOX kg/ton massa

1995 = 0.2 kg/ton massa

2000 = 0.1 kg/ton massa

Detta kan uppnås om tillverkning av klorblekt hushålls- och toalettpapper förbjuds och klorutsläpp beskattas med 3 kr./kg klorgas. Skatten tas ut från klor-alkalietillverkare och från importörer.

2. *En omläggning av jordbrukspolitiken* så att läckagen av närtsalter, särskilt kväve, radikalt minskas.

3. *De luftburna föroreningarna har stor betydelse för bl.a. haven, därför måste vägtrafiken minskas drastiskt.* Detta kan bara uppnås om vi sänker hastigheterna. Tunga transporter överförs till järnväg bl.a. genom att förbjuda tunga vägtransporter på sträckor över 30 mil. Järnvägens kapacitet måste byggas ut. Utsläppskraven på dieselfordon och bensindrivna fordon måste ytterligare skärpas. Bilproducenterna måste förmås att utveckla fordon som drivs med miljövänliga bränslen.

4. *En snabb avveckling av kärnkraften är nödvändig.* Utsläpp av radioaktivitet till vattnen nämns inte så ofta i debatten men är givetvis en bidragande orsak till ödeläggelsen av ekosystemen.

5. *Sopförbränningen måste upphöra.* Inga nya anläggningar får tas i bruk. De gamla avvecklas. Förpackningshysterin måste hävas. Miljövänliga återbrukbara förpackningar skall användas. Onödiga förpackningar skall bort.

6. *Miljölagstiftningen måste skärpas.* Fastän miljöskadorna är av en sådan omfattning att katastrof inte är överord så är det mycket få som kan avtvingas ansvar. Straffansvaret inskränker sig dessutom enbart till låga böter.

Det kommer att ta årtionden att reparera skadorna på havssystemen, även om de mest drastiska åtgärder vidtas. Om de inte vidtas kommer det kanske inte alls att vara möjligt att reparera skadorna.

Regeringens proposition redogör för en lång rad kommittéer och internationella sammanslutningar som arbetar med miljöfrågorna på det internationella planet. Det är bra, men vi får inte låta miljökampen stängas in i särskilda sammanträdesrum. I alla internationella kontakter måste miljöfrågorna tas upp. Varje representant för Sverige utomlands måste vara en miljöambassadör.

Det finns en stark miljömedvetenhet i vårt land. Nu måste denna medvetenhet omvandlas till konkret kunskap. Vpk har i andra sammanhang tagit upp vikten av information och utbildning kring miljöfrågor. Det gäller att börja från grunden med barnen och därför måste initiativ tas till stöd vad gäller vidareutbildning m.m. för lärare och kommunalt anställda som arbetar med barn och ungdom.

För att naturvårdsverket skall kunna fullfölja de mycket viktiga uppgifter som verket ansvarar för måste naturligtvis ytterligare ekonomiska medel anslås. Men det behövs också direktiv om verksamhetens art. De kunskaper och den kompetens som finns inom naturvårdsverket skulle kunna användas ännu bättre än i dag till allmänhetens tjänst som kunskapsbank och informationsspridare om ett sådant tydligt uppdrag fanns. Handfast kunskap och information i miljöfrågor efterfrågas av många, många människor. Här måste både regering, riksdag och myndigheter ta sitt ansvar.

Hemställan

Med hänvisning till det i motionen anförda hemställs

att riksdagen begär att regeringen låter utarbeta en handlingsplan som utgår från de i motionen angivna sex punkterna mot miljöförstörelsen till havs, luft och land, nämligen:

- snabb minskning av klorutsläppen,
- omläggning av jordbrukspolitiken,
- minskad vägtrafik,
- avveckling av kärnkraften,
- upphörande av sopförbränning,
- skärpt miljölagstiftning.

Stockholm den 20 oktober 1988

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Aimika Åhnberg (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)